

Miljödepartementet

Rättsenheten

Rättssakkunnig

Malin Larsson

Telefon 08-405 24 17

STOCKHOLMS STAD Kommunstyrelsen KF/KS Kansli	
Ink.	2009 -03- 09
Dnr:	001-543/2009
Till:	RII

Delbetänkandet Miljöprocessen (SOU 2009:10)

Remissinstanser:

1. Justitieombudsmannen
2. Justitiekanslern
3. Riksrevisionen
4. Högsta domstolen
5. Regeringsrättens ledamöter
6. Svea hovrätt – Miljööverdomstolen
7. Hovrätten för Västra Sverige
8. Nacka tingsrätt – Fastighetsdomstolen och Miljödomstolen
9. Uppsala tingsrätt- Fastighetsdomstolen
10. Eskilstuna tingsrätt – Fastighetsdomstolen
11. Nyköpings tingsrätt – Fastighetsdomstolen
12. Linköpings tingsrätt – Fastighetsdomstolen
13. Jönköpings tingsrätt - Fastighetsdomstolen
14. Växjö tingsrätt – Fastighetsdomstolen och Miljödomstolen
15. Kalmar tingsrätt – Fastighetsdomstolen
16. Gotlands tingsrätt – Fastighetsdomstolen
17. Blekinge tingsrätt – Fastighetsdomstolen
18. Malmö tingsrätt – Fastighetsdomstolen
19. Halmstads tingsrätt – Fastighetsdomstolen
20. Göteborgs tingsrätt - Fastighetsdomstolen
21. Vänersborgs tingsrätt – Fastighetsdomstolen och Miljödomstolen
22. Skaraborgs tingsrätt – Fastighetsdomstolen
23. Värmlands tingsrätt – Fastighetsdomstolen
24. Örebro tingsrätt – Fastighetsdomstolen
25. Västmanlands tingsrätt – Fastighetsdomstolen
26. Falu tingsrätt – Fastighetsdomstolen
27. Gävle tingsrätt – Fastighetsdomstolen
28. Sundsvalls tingsrätt – Fastighetsdomstolen
29. Ångermanlands tingsrätt - Fastighetsdomstolen
30. Östersunds tingsrätt – Fastighetsdomstolen och Miljödomstolen
31. Umeå tingsrätt – Fastighetsdomstolen och Miljödomstolen
32. Luleå tingsrätt – Fastighetsdomstolen
33. Domstolsverket

34. Försvarsmakten
35. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
36. Kustbevakningen
37. Försvarets materielverk
38. Totalförsvarets forskningsinstitut
39. Fortifikationsverket
40. Socialstyrelsen
41. Ekonomistyrningsverket
42. Kammarkollegiet
43. Statskontoret
44. Länsstyrelsen i Stockholms län
45. Länsstyrelsen i Uppsala län
46. Länsstyrelsen i Södermanlands län
47. Länsstyrelsen i Östergötlands län
48. Länsstyrelsen i Jönköpings län
49. Länsstyrelsen i Kronobergs län
50. Länsstyrelsen i Kalmar län
51. Länsstyrelsen i Gotlands län
52. Länsstyrelsen i Blekinge län
53. Länsstyrelsen i Skåne län
54. Länsstyrelsen i Hallands län
55. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
56. Länsstyrelsen i Värmlands län
57. Länsstyrelsen i Örebro län
58. Länsstyrelsen i Västmanlands län
59. Länsstyrelsen i Dalarnas län
60. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
61. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
62. Länsstyrelsen i Jämtlands län
63. Länsstyrelsen i Västerbottens län
64. Länsstyrelsen i Norrbottens län
65. Uppsala universitet
66. Stockholms universitet
67. Luleå tekniska universitet
68. Lunds universitet
69. Kungliga tekniska högskolan
70. Statens jordbruksverk
71. Sametinget
72. Fiskeriverket
73. Strålsäkerhetsmyndigheten
74. Utredningen om översyn av lagstiftningen på kärnteknik- och strålskyddsområdet (M2008:05)
75. Naturvårdsverket
76. Kemikalieinspektionen
77. Boverket
78. Lantmäteriet
79. Banverket
80. Glesbygdsverket

81. Luftfartsverket
82. Skogsstyrelsen
83. Sveriges geologiska undersökning
84. Transportstyrelsen
85. Vägverket
86. Verket för näringslivsutveckling NUTEK
87. Statens energimyndighet
88. Riksantikvarieämbetet
89. Sveriges Kommuner och Landsting
90. Huddinge kommun
91. Solna kommun
92. Stockholms kommun
93. Uppsala kommun
94. Nyköpings kommun
95. Linköpings kommun
96. Jönköpings kommun
97. Växjö kommun
98. Ljungby kommun
99. Kalmar kommun
100. Gotlands kommun
101. Karlskrona kommun
102. Eslövs kommun
103. Kristianstads kommun
104. Malmö kommun
105. Kungsbacka kommun
106. Göteborgs kommun
107. Skövde kommun
108. Uddevalla kommun
109. Karlstads kommun
110. Karlskoga kommun
111. Sala kommun
112. Faluns kommun
113. Gävle kommun
114. Härnösands kommun
115. Östersunds kommun
116. Skellefteå kommun
117. Umeå kommun
118. Kiruna kommun
119. Piteå kommun
120. Jokkmokks kommun
121. Advokatfirman Åberg & Co AB
122. Alrutz' Advokatbyrå AB
123. Aspect
124. Fastighetsrådets och miljörådets förening
125. Företagarna
126. Jernkontoret
127. Lantbrukarnas Riksförbund
128. Mannheimer Swartling Advokatbyrå

129. Miljöförbundet Jordens vänner
130. Näringslivets Regelnämnd
131. Plast- och kemiföretagen
132. Skogsindustrierna
133. SveMin
134. Svensk Handel
135. Svensk Energi
136. Svensk Vindkraft
137. Svenska kraftnät
138. Svenska Naturskyddsföreningen
139. Svenskt Näringsliv
140. Sveriges advokatsamfund
141. Sveriges Fiskares Riksförbund
142. Sveriges Fiskevattenägareförbund
143. Sveriges Energiföreningars Riksorganisation
144. Sveriges hamnar
145. Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund
146. Världsnaturfonden i Sverige

Remissvaren skall vara inkomna till Miljödepartementet senast **den 29 maj 2009**. Vi ser helst att vi får remissvaren i elektronisk form via e-post, varav vi önskar ett i word-format, registrator@environment.ministry.se, och gärna en kopia till malin.larsson@environment.ministry.se.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkanterna.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta. För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Remissvarens disposition bör ansluta sig till dispositionen av betänkanterna.

Betänkanterna finns tillgängligt på regeringens hemsida, www.regeringen.se.

Eventuella frågor under remisstiden kan ställas till Malin Larsson tfn 08-405 24 17.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens broschyr "Svara på remiss. Hur och varför?". Broschyren kan beställas från Regeringskansliets förvaltningsavdelning, Information Rosenbad, 103 33 Stockholm eller hämtas från nätet: www.regeringen.se.

Egon Abresparr
rättschef

Kopia till
Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm
Riksdagens utredningstjänst

Till statsrådet och chefen för Miljödepartementet

Regeringen beslutade den 20 juni 2007 (dir. 2007:94) att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och föreslå de organisations- och författningsändringar som behövs för en ändrad instansordning för vissa mål och ärenden enligt miljöbalken och plan- och bygglagen (1987:10, PBL). Utredaren ska vidare utreda och föreslå de processuella regler som behövs för den ändrade instansordningen samt för en samordning av miljödomstolarna och fastighetsdomstolarna. Genom tilläggsdirektiv den 20 december 2007 (dir. 2007:184) vidgades uppdraget till att omfatta bl.a. behovet av författningsändringar i fråga om förnybar energi, vattenverksamheter, riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken, miljökonsekvensbeskrivningar samt samordning och samråd i prövningsförfarandet. Den 2 oktober 2008 beslutade regeringen genom tilläggsdirektiv (dir. 2008:119) att tillkalla ytterligare en särskild utredare. I båda tilläggsdirektiven ändrades tidpunkterna för redovisning av uppdraget.

Utredningen har antagit namnet Miljöprocessutredningen.

Den 20 juni 2007 förordnades lagmannen Ulf Andersson att vara särskild utredare.

Den 6 oktober 2008 förordnades rådmannen Lars Holmgård att vara särskild utredare.

Som sakkunniga förordnades fr.o.m. den 20 september 2007 professorn Peter Fitger och chefsrådmannen Claes Kristensson.

Som experter förordnades fr.o.m. den 20 september 2007 kanslirådet Camilla Adolfsson, miljörettsjuristen Oscar Alarik, departementssekreteraren Agnetha Alriksson, advokatfiskalen Karolina Ardesjö Lundén, fastighetsrådet Anders Dahlsjö, chefsrådmannen Jim Emilsson, kanslirådet Ivar Frostenson, juristen Agneta Gardar, rättssakkunniga Susanne Gerland, ämnesrådet Margaretha Gistorp, bolagsjuristen Ulrik Johansson,

departementssekreteraren Anna Josefsson, rådmannen Bjarne Karlsson, departementssekreteraren Mats Kryhl, rättssakkunniga Malin Larsson, departementssekreteraren Elisabeth Lidbaum, miljörettsjuristen Henrik Malmberg, miljörådet Lena Nilsson, lagmannen Håkan Nordling, förbundsjuristen Germund Persson, hovrättsrådet Liselotte Rågmark, 1:e länsjuristen Magnus Sandström, divisionschefen Micaela Schulman, kanslirådet Karin Sjökvist, enhetschefen Dan Töllborn, rättssakkunniga Sanna Viklund och departementssekreteraren Henrik Wingfors.

Advokaten Märten Bengtsson förordnades som expert fr.o.m. den 9 oktober 2007 och docenten Jan Darpö förordnades som expert fr.o.m. den 15 oktober 2007.

Margaretha Gistorp entledigades fr.o.m. den 12 november 2007 och i stället förordnades departementssekreteraren Lena Källberg som expert fr.o.m. den 13 november 2007. Elisabeth Lidbaum entledigades fr.o.m. den 31 december 2007 och i stället förordnades departementssekreteraren Eva-Lena Almér som expert fr.o.m. den 1 januari 2008.

Som experter förordnades fr.o.m. den 1 januari 2008 chefsjuristen Fredrik Bonde, enhetschefen Karl-Erik Nilsson och generalsekreteraren Stefan Nyström.

Som experter förordnades fr.o.m. den 15 januari 2008 advokaten Bo Hansson, miljöjuristen Lennart Sandebjer och juristen Carl-Ivar Stahl, fr.o.m. den 21 januari 2008 departementssekreteraren Ingrid Hasselsten och fr.o.m. den 25 januari 2008 rådmannen Stefan Nilsson.

Karolina Ardesjö Lundén entledigades fr.o.m. den 29 februari 2008 och i stället förordnades advokatfiskalen Johan Svensson som expert fr.o.m. den 1 mars 2008.

Som experter förordnades fr.o.m. den 8 oktober 2008 kanslirådet Magnus Blümer och civilingenjören Walter Johansson.

Henrik Wingfors entledigades fr.o.m. den 20 oktober 2008.

Micaela Schulman entledigades fr.o.m. den 1 november 2008 och i stället förordnades enhetschefen Märten Dunér som expert fr.o.m. den 1 november 2008.

Som expert förordnades fr.o.m. den 1 november 2008 ämnes-sakkunniga Ingela Sundelin.

Som sekreterare i utredningen har förordnats hovrättsassessorn Annika Sandersnäs Heijman (fr.o.m. den 13 augusti 2007), kammarrättsassessorn Ewa Mårdberg (fr.o.m. den 20 augusti 2007 t.o.m. den 31 mars 2008), hovrättsassessorn Dano Kostovski

(fr.o.m. den 18 februari 2008), chefsjuristen Peter Ardö (fr.o.m. den 1 mars 2008) och länsassessorn Cecilia Giese Hagberg (fr.o.m. den 1 mars 2008). Av sekreterarna är det i huvudsak Annika Sandersnäs Heijman och Dano Kostovski som har medverkat i arbetet med detta betänkande. Experten Stefan Nilsson har på ett ovärderligt sätt medverkat i arbetet kring vattenrättsliga frågor.

Utredningen har tidigare överlämnat delbetänkandena *En ny instansordning för mål enligt Plan- och bygglagen* (SOU 2007:111), *Miljödomstolarna – domkretsar – lokalisering – handläggningsregler* (SOU 2008:31) samt *Prövning av vindkraft* (SOU 2008:86).

Utredningen överlämnar härmed sitt huvudbetänkande *Miljöprocessen*.

Till betänkandet har fogats särskilda yttranden.

Undertecknad utredare fortsätter i enlighet med direktiven arbetet med frågor om riksintressen och miljökonsekvensbeskrivningar.

Stenungsund i januari 2009

Ulf Andersson

/ Annika Sandersnäs Heijman
Dano Kostovski

Innehåll

Sammanfattning	19
Författningsförslag	27
1 Förslag till lag om miljödomstolar	27
2 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken (1942: 740)	43
3 Förslag till lag om ändring i jordabalken (1970:994)	45
4 Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)	48
5 Förslag till lag om ändring i lagen(1929:405)med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av svensk- norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929	93
6 Förslag till lag om ändring ägofredslagen (1933:269).....	102
7 Förslag till lag om ändring i lagen (1945:119) om stängselskydd för järnväg m.m.	107
8 Förslag till lag om ändring i lagen (1957:390) om fiskearronden.....	108
9 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.....	109
10 Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988).....	116
11 Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)	122
12 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering	124

13 Förslag till lag om ändring i expropriationslagen (1972:719)	125
14 Förslag till lag om ändring i lagen (1973:1084) om avveckling av vissa godmanskap för delägare i skifteslag	133
15 Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144) ...	135
16 Förslag till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149)	137
17 Förslag till lag om ändring i lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter	138
18 Förslag till lag om ändring i bostadsförvaltningslagen (1977:792)	142
19 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar	144
20 Förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230)	146
21 Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)	147
22 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska käranden att ställa säkerhet för rättegångskostnader	148
23 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter	149
24 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10) ...	152
25 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:11) om exploateringssamverkan	155
26 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.	156
27 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen	158
28 Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)	160
29 Förslag till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614)	163

30 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	164
31 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1320) om kärnkraftens avvecklande.....	166
32 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken.....	167
33 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamheter.....	169
34 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:813) om införande av lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet ...	187
35 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor	189
36 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1175) om rätt att använda samiska hos förvaltningsmyndigheter och domstolar...	191
37 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1176) om rätt att använda finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar.....	192
38 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:875) om särskilda förvaltningar om vissa elektriska anläggningar	193
39 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter.....	195
40 Förslag till lag om ändring naturgaslagen (2005:403).....	196
41 Förslag till förordning med instruktion för Koncessionsnämnderna för miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet	197
42 Förslag till förordning om ändring i kungörelsen (1971:549) om fastighetsdomstol	200
43 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1983:1011) om vissa underrättelser enligt den svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929.....	201

44 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1996:271) om mål och ärenden i allmän domstol	202
45 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1996:379) med hovrättsinstruktion.....	203
46 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1996:381) med tingsrättsinstruktion.....	208
47 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	211
48 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter	214
49 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken	216
50 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1323) om miljödomstolars domkretsar	218
51 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.	220
52 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion.....	223
1 Inledning	225
2 Bakgrund.....	229
2.1 Miljölagstiftningens framväxt.....	229
2.2 Miljöbalken	231
2.3 Miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet	236
2.3.1 Miljöfarlig verksamhet.....	236
2.3.2 Vattenverksamhet	238
3 Prövningsmyndigheter	241
3.1 Gällande ordning.....	241
3.1.1 Miljödomstolarna.....	241
3.1.2 Miljöprövningsdelegationerna.....	245

3.1.3	Vattenmyndigheterna	263
3.2	Överväganden och förslag	265
3.2.1	Prövningsmyndigheternas uppgifter, antal och lokalisering	265
3.2.2	Prövningsmyndigheternas organisation	274
3.2.3	Alternativt förslag till prövningsmyndigheternas organisation	288
4	Prövningen av vissa civilrättsliga frågor	293
4.1	Gällande ordning	293
4.1.1	Bakgrund	293
4.1.2	Rådighet	294
4.1.3	Tvångsrätter	297
4.1.4	Ersättningsfrågor i samband med tillståndsprovning	298
4.1.5	Oförutsedda skador	300
4.1.6	Bygdemedel	302
4.1.7	Civilrättsliga frågor i övrigt vid miljödomstolarna ...	303
4.1.8	Handläggningen av ersättningsfrågor	304
4.1.9	Särskilt om förrättningsprovning	307
4.1.10	Rättegångskostnaderna	310
4.2	Överväganden och förslag	320
4.2.1	Hanteringen av civilrättsliga frågor i den nya prövningsorganisationen	320
4.2.2	Alternativt förslag med bibehållen samlad provning	336
4.2.3	Rättegångskostnader	338
5	Den svensk-norska vattenrättskonventionen	345
5.1	Gällande ordning	345
5.2	Överväganden och förslag	346
6	Markavvattning	347
6.1	Gällande ordning	347
6.2	Överväganden och förslag	352

7	Handläggningsregler för koncessionsnämnderna	357
7.1	Inledning.....	357
7.1.1	Handläggningsreglerna för Koncessionsnämnden för miljöskydd.....	357
7.1.2	Handläggningsreglerna för miljödomstolarna i ansökningsmål.....	359
7.1.3	Tillståndsprövningen i förvaltningsmyndigheter och kommuner	366
7.2	Överväganden och förslag	371
8	Samorganisation av miljödomstolarna och fastighetsdomstolarna	373
8.1	Bakgrund.....	373
8.1.1	Utredningsuppdraget.....	373
8.1.2	Domstolsorganisationen.....	373
8.1.3	Tingsrättsorganisationen	378
8.1.4	Fastighetsdomstolarna.....	378
8.1.5	Fastighetsmålen.....	384
8.1.6	Målutvecklingen i fastighetsdomstolarna.....	386
8.1.7	Domstolsverkets rapport.....	387
8.2	Överväganden och förslag	398
8.2.1	Samlokalisering.....	398
8.2.2	Undantag från samlokaliseringen.....	401
9	Principer för processregler för samorganiserade fastighetsdomstolar och miljödomstolar	405
9.1	Gällande ordning.....	405
9.1.1	Inledning.....	405
9.1.2	Jämförelser mellan olika processlagar.....	406
9.1.3	Den nuvarande processordningen i miljödomstolarna	408
9.1.4	Den nuvarande processordningen i fastighetsdomstolarna.....	409
9.1.5	Utredningens överväganden i delbetänkandet SOU 2008:31	411
9.1.6	Remissyttranden	417
9.2	Överväganden och förslag	420

9.2.1	Principiellt ställningstagande	420
9.2.2	Lagens tillämpningsområde	430
9.2.3	Domstolarnas namn	431
10	Sammansättningsregler.....	435
10.1	Gällande ordning.....	435
10.1.1	Överväganden och förslag i delbetänkandet SOU 2007:111.....	437
10.1.2	Remissyttranden över delbetänkandet SOU 2007:111.....	440
10.2	Överväganden och förslag.....	441
10.2.1	Allmänna utgångspunkter	441
10.2.2	Nämndemäns medverkan.....	443
10.2.3	Domstolarnas normala sammansättning.....	444
10.2.4	Ensamdomarbehörighet m.m.....	449
10.2.5	Tekniska ledamöter	451
10.2.6	Sakkunniga ledamöter	452
10.2.7	Domstolssekreterare och tingsnotarier.....	454
11	Förslag till en lag om miljödomstolar	457
11.1	Forumbestämmelser	457
11.2	Vitesmål.....	458
11.3	Handläggningen av mål som har överklagats till miljödomstol,	461
11.3.1	Överklagande till en miljödomstol.....	461
11.3.2	Enskilds motpart.....	462
11.3.3	Allmänna handläggningsregler.....	462
11.3.4	Sammanträden och bevisning m.m.	466
11.3.5	Avgörande av mål m.m.	468
11.3.6	Förening av mål	472
11.4	Särskilda rättsmedel	474
11.5	Särskilda överväganden om fastighetsbildningsmål och mål enligt miljöbalken.....	475
11.6	Rättegången i Miljööverdomstolen.....	477

12	Prejudikatregler	479
12.1	Gällande regler m.m.	479
12.1.1	Inledning.....	479
12.1.2	Miljödomstolsmålen enligt den nya instansordningen.....	481
12.1.3	Grunderna för prövningstillstånd	482
12.1.4	Alternativa regler om prejudikatbildning	486
12.1.5	Avgöranden i högsta instans	494
12.1.6	Förstärkt sammansättning i Miljööverdomstolen	494
12.2	Överväganden och förslag	498
12.2.1	Inledning.....	499
12.2.2	Olika sätt att tillgodose behovet av prejudikatbildning.....	501
12.2.3	Förstärkt sammansättning i Miljööverdomstolen	509
13	Genomförandet av utredningens förslag	511
13.1	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	511
13.2	Konsekvenser av utredningens förslag.....	514
13.2.1	Konsekvenser för länsstyrelserna.....	516
13.2.2	Konsekvenser för domstolarna	517
13.2.3	Konsekvenser för företag	518
13.2.4	Konsekvenser för det allmänna	519
13.2.5	Övriga konsekvenser	519
13.2.6	Konsekvenser för allmänheten.....	520
13.2.7	Konsekvenser i övrigt	520
13.2.8	Konsekvenser av alternativa lösningar	520
13.2.9	Information	521
14	Författningskommentar	523
14.1	Förslaget till lag om miljödomstolar	523
14.2	Förslaget till ändring i rättegångsbalken (1942:740).....	538
14.3	Förslaget till ändring i jordabalken (1970:994)	539
14.4	Förslaget till ändring i miljöbalken (1998:808)	539

14.5 Förslaget till ändring i lagen (1929:405) med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929.....	555
14.6 Förslaget till ändring i ägofredslagen (1933:269)	555
14.7 Förslaget till ändring i lagen (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m.m.	555
14.8 Förslaget till ändring i lagen (1957:390) om fiskearrenden.....	555
14.9 Förslaget till ändring i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.	556
14.10Förslaget till ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)	556
14.11Förslaget till ändring i väglagen (1971:948)	556
14.12Förslaget till ändring i lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering	557
14.13Förslaget till ändring i expropriationslagen (1972:719)	557
14.14Förslaget till ändring i lagen (1973:1084) om avveckling av vissa godmanskap för delägare i skifteslag.....	557
14.15Förslaget till ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)	557
14.16Förslaget till ändring i anläggningslagen (1973:1149)	557
14.17Förslaget till ändring i lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter.....	558
14.18Förslaget till ändring i bostadsförvaltningslagen (1977:792)	559
14.19Förslaget till ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar.....	559
14.20Förslaget till ändring i jordförvärvslagen (1979:230)	559
14.21Förslaget till ändring i skogsvårdslagen (1979:429)	560

14.22	Förslaget till ändring i lagen (1980:307) om skyldighet för utländska käranden att ställa säkerhet för rättegångskostnader	560
14.23	Förslaget till ändring i lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter.....	560
14.24	Förslaget till ändring i plan- och bygglagen (1987:10)	560
14.25	Förslaget till ändring i lagen (1987:11) om exploateringssamverkan	561
14.26	Förslaget till ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.	562
14.27	Förslaget till ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen	562
14.28	Förslaget till ändring i minerallagen (1991:45).....	562
14.29	Förslaget till ändring i bostadsrättslagen (1991:614).....	562
14.30	Förslaget till ändring i ellagen (1997:857)	562
14.31	Förslaget till ändring i lagen (1997:1320) om kärnkraftens avvecklande.....	563
14.32	Förslaget till ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken	563
14.33	Förslaget till ändring i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamheter	563
14.34	Förslaget till ändring i lagen (1998:813) om införande av lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet....	568
14.35	Förslaget till ändring i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor	568
14.36	Förslaget till ändring i lagen (1999:1175) om rätt att använda samiska hos förvaltningsmyndigheter och domstolar	568

14.37Förslaget till ändring i lagen (1999:1176) om rätt att använda finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar	568
14.38Förslaget till ändring i lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar	569
14.39Förslaget till ändring i (2004:1199) om handel med utsläppsrätter.....	569
14.40Förslaget till ändring i naturgaslagen (2005:403).....	569
14.41Förslaget till förordning med instruktion för Koncessionsnämnderna för miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet	569
14.42Förslaget till ändring i kungörelsen (1971:549) om fastighetsdomstol.....	571
14.43Förslag till ändring i förordningen (1983:1011) om vissa underrättelser enligt den svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929	572
14.44Förslaget till ändring i förordningen (1996:271) om mål och ärenden i allmän domstol	572
14.45Förslaget till ändring i förordningen (1996:379) med hovrättsinstruktion.....	572
14.46Förslaget till ändring i förordningen (1996:381) med tingsrättsinstruktion	572
14.47Förslaget till ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	573
14.48Förslaget till ändring i förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter	574
14.49Förslaget till ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.....	574
14.50Förslaget till ändring i förordningen (1998:1323) om miljödomstolarnas domkretsar	574

14.51 Förslaget till ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.	574
14.52 Förslaget till ändring i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion	575
14.53 Övriga förordningsändringar.....	576
Särskilda yttranden	579
Bilagor	
<i>Bilaga 1</i> Kommittédirektiv.....	599
<i>Bilaga 2</i> Tilläggsdirektiv.....	611
<i>Bilaga 3</i> Tilläggsdirektiv.....	633
<i>Bilaga 4</i> Målstatistik.....	637
<i>Bilaga 5</i> Antal ärenden avseende B-verksamheter hos miljöprövningsdelegationerna åren 2004–2007.....	651
<i>Bilaga 6</i> Kostnads- och tidredovisning för miljöprövningsdelegationerna åren 2006–2007	655
<i>Bilaga 7</i> Måltillströmning till miljödomstolarna	657
<i>Bilaga 8</i> Alternativt författningsförslag MPD.....	663
<i>Bilaga 9</i> Antalet mål om ersättnings- och tvångsfrågor i miljödomstolarna åren 2003–2007	669
<i>Bilaga 10</i> Finland – Huvuddragen i lagstiftning och prövningsorganisation	671
<i>Bilaga 11</i> Fastighetsmålen.....	697
<i>Bilaga 12</i> Alternativt författningsförslag sammanhållen prövning.....	715
<i>Bilaga 13</i> Antal ärenden rörande tillstånd till markavvattning hos länsstyrelserna åren 2003–2007	735
<i>Bilaga 14</i> Avgöranden från Högsta domstolen och Regeringsrätten	737

Sammanfattning

Miljöprocessutredningen behandlar i detta huvudbetänkande organisatoriska och processuella frågor.

Om utredningens förslag genomförs förändras miljödomstolarnas arbetsuppgifter radikalt. För närvarande är ansökningsmålen, som domstolarna prövar i första instans, den tyngsta uppgiften. Det gäller tillståndsfrågor som rör större miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter.

I framtidens miljödomstolar kommer i stället prövningen av överklaganden att vara den dominerande uppgiften.

Miljödomstolarna ska även i fortsättningen vara inordnade i tingsrättsorganisationen. Inom denna organisation kommer dock miljödomstolarna att inta en särställning genom att i huvudsak vara inriktade på överprövning av beslut som har fattats av förvaltningsmyndigheter i första instans.

Förvaltningsmyndigheter som får till uppgift att pröva tillståndsfrågor måste motsvara högt ställda krav i fråga om organisation och kompetens. Grundläggande för den nya instansordningen bör vara att den kompetens som finns hos miljödomstolarna också ska finnas hos de förvaltningsmyndigheter som övertar vissa uppgifter från domstolarna. För detta krävs att myndigheterna liksom domstolarna har en hög grad av självständighet. De personer som är beslutsfattare bör vara sysselsatta på heltid med tillståndsärendena. Myndigheterna bör ha egen budget och bör genom att förfoga över egna medel kunna anställa personal i tillräcklig omfattning.

Utredningens direktiv kan uppfattas så att prövningsmyndigheterna ska tillhöra länsstyrelserna. Under utredningens gång har en ny myndighetsförordning trätt i kraft. Därigenom har den svenska myndighetsstrukturen getts en tydligare författningsmässig form. Under utredningsarbetet har olika uppfattningar framkommit om vilken konstitutionell ställning prövnings-

myndigheterna bör ha. De experter i utredningen som företräder verksamhetsutövarna har framhållit vikten av att myndigheterna i förhållandet till länsstyrelserna har en ställning som är helt självständig. Såväl under själva utredningsarbetet som i samband med remissbehandlingen av utredningens två första delbetänkanden har dessutom en viss skepsis uttryckts mot att överhuvudtaget ändra instansordningen för ansökningsmålen.

Enligt den nuvarande ordningen hanterar samtliga länsstyrelser, genom de till länsstyrelserna knutna miljöprövningsdelegationerna, tillståndsfrågor angående medelstora miljöfarliga verksamheter, s.k. B-verksamheter. I utredningens arbete har det rått enighet om att de förvaltningsmyndigheter som ska handlägga A-verksamheter och vattenverksamheter också bör ha ansvaret för B-verksamheterna. Därigenom kan kompetensen och resurserna för hanteringen av tillståndsärendena koncentreras och utnyttjas på ett rationellt sätt. Rättsligt sett blir prövningssystemet också tydligare. Gränsdragningsfrågor som finns med dagens uppdelning mellan A-verksamhet och B-verksamhet undviks. En verksamhet kan behöva prövas enligt både 9 och 11 kap. miljöbalken. Som exempel brukar hamnanläggningar nämnas. Med utredningens förslag främjas möjligheterna att handlägga sådana ärenden gemensamt.

Redan i inledningen av betänkandet konstaterar utredningen att det inte finns anledning att frånga förslagen i det andra delbetänkandet om miljödomstolarnas lokalisering och domkretsar. Liksom när det gäller miljödomstolarna kan dock i fråga om prövningsmyndigheternas verksamhet olika alternativ övervägas. Sedan flera år pågår utredningar och diskussioner om regioner och länsindelning. När beslut har tagits i dessa frågor kan möjligen en indelning utkristallisera sig som är lämpad även som distriktsindelning för prövningsmyndigheterna. Det finns dock inga sådana beslut att luta sig mot för närvarande. I stället bör prövningsmyndigheternas verksamhetsområden överensstamma med miljödomstolarnas domkretsar som anknyter till vattendistriktet och huvudavrinningsområdena. En prövningsmyndighet bör finnas i varje miljödomstols domkrets.

En prövningsmyndighet bör i beslutsfattandet vara helt självständig i förhållande till länsstyrelseorganisationen. I beredningsarbetet bör det vara möjligt för en prövningsmyndighet att utnyttja kompetensen hos personalen vid länsstyrelsernas miljöavdelningar. Vidare bör myndigheterna bedriva sin verksamhet i länsstyrelsernas

lokaler. Samarbetet bör ske i enlighet med särskilda avtal mellan provningsmyndigheterna och länsstyrelserna.

Utredningen föreslår att provningsmyndigheter ska finnas i Umeå, Östersund, Stockholm, Göteborg och Malmö. En provningsmyndighet bör heta koncessionsnämnd för miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet.

Med hänsyn till de delade meningar som finns om myndigheternas ställning i förhållande till länsstyrelserna har utredningen utformat ett alternativt författningsförslag som innebär att provningsmyndigheterna tillhör länsstyrelserna. Detta förslag finns som bilaga till betänkandet.

I de ansökningsmål om vattenverksamhet som handläggs vid miljödomstolarna har, till skillnad mot vad som gäller om miljöfarlig verksamhet, en skadelidande rätt att få ersättningsanspråk behandlade redan i samband med prövningen av tillståndsfrågan. Utredningens uppdrag är att utreda om ersättningsfrågorna ska prövas av miljödomstolarna eller av förvaltningsmyndigheterna. De vattenrättsliga ersättningsanspråken har under snart 100 år varit en stötesten när instansordningen för prövning av tillståndsfrågor för vattenverksamhet men också för miljöfarlig verksamhet har diskuterats.

När det gäller rättsliga problem och intresset av prejudikatbildning är vattenrättsliga ersättningsmål inte artskilda från andra civilrättsliga tvister. Starka skäl talar därför för att de vattenrättsliga ersättningsfrågorna inte ska omfattas av bestämmelsen i 23 kap. 8 § miljöbalken om förbud mot att överklaga Miljööverdomstolens avgöranden. Sådana avgöranden bör liksom andra hovrättsavgöranden vara överklagbara och bedömas av Högsta domstolen enligt de allmänna reglerna om prövningstillstånd.

Utredningen föreslår att ersättningsfrågorna ska prövas av miljödomstolarna och tillståndsfrågorna av koncessionsnämnderna. I princip ska alltså all tillståndsprövning föregå motsvarande prövning av de civilrättsliga ersättningsanspråken. Den föreslagna ordningen bör leda till att flertalet ersättningsfrågor kan göras upp i godo. Utredningen har funnit att den nu angivna ordningen är lämpligare för prövning av ersättningsanspråk med anledning av tillstånd till vattenverksamhet än ett förrättningsförfarande.

Liksom hittills bör fastighetsägare och andra sakägare kunna få sina kostnader för ombud m.m. i första instans ersatta. De föreslagna kostnadsreglerna är dock så utformade att ersättning inte ska

utgå för dubbla eller onödiga kostnader. Därigenom bör risken för onödiga processer i ersättningsfrågor kunna begränsas.

Utredningens förslag leder till att förvaltningsmyndigheternas prövning begränsas till de frågor av administrativ natur som måste bedömas innan en verksamhet kan få komma igång. Det gäller främst de olika skyddsåtgärder som kan krävas från ett samhälleligt perspektiv. Prövningen omfattar dock också de enskildas rättigheter att få komma till tals i angelägenheter som rör deras livsmiljö och deras möjligheter att fritt förfoga över sina egna fastigheter. Genom utredningens förslag likställs den vattenrättsliga prövningen med annan lagstiftning om markanvändning enligt principen att tillståndsprövningen ska ske hos administrativ myndighet och att ersättningsanspråk ska bedömas sedan talan väckts vid domstol.

Tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet innefattar som nämnts inte ersättningsfrågor. Då inte heller vattenrättsliga ersättningsfrågor kommer att kunna tas upp av prövningsmyndigheterna främjar utredningens förslag en framtida samordning av 9 och 11 kap. miljöbalken.

Det är av fundamental betydelse att frågan om handläggningen av ersättningsanspråk får en lösning. Med hänsyn till intresset av att det finns ett tillräckligt underlag för den fortsatta beredningen av utredningens förslag har utredningen även i denna del utarbetat en alternativ lagtext som innebär att all prövning ska ske hos koncessionsnämnderna.

Markavvattning, som omfattas av bestämmelserna i 11 kap. miljöbalken om vattenverksamhet, ska enligt utredningens förslag i huvudsak handläggas på samma sätt som för närvarande. All tillståndsprövning ska dock ske hos koncessionsnämnderna.

Enligt gällande regler handläggs fastighetsmål vid 25 fastighetsdomstolar, vilka liksom miljödomstolarna är tingsrätter i en särskild sammansättning. Av en rapport från Domstolsverket framgår att vissa fastighetsdomstolar har en så liten tillströmning av mål att det kan vara svårt för juristdomarna att upprätthålla den kompetens som krävs för en tillräckligt effektiv handläggning av målen. Det är bara i storstäderna som det finns tillräckligt antal mål hos fastighetsdomstolarna. Sakkunskapen vid handläggningen av fastighetsmålen finns främst hos de tekniska ledamöterna, fastighetsråden. Samtliga tingsrätter som har miljödomstolar har också fastighetsdomstolar. Miljömålen, fastighetsmålen och PBL-målen företer påtagliga inbördes likheter. Detta gäller såväl sakfrågorna

som processordningen. Mot den bakgrunden ser utredningen det som naturligt att föreslå att fastighetsmålen i framtiden ska handläggas vid de tingsrätter där det finns miljödomstolar.

Utredningens förslag är att domstolarna även framdeles ska benämnas miljödomstolar.

Regler för handläggningen av mål och ärenden, som enligt utredningens förslag ska hanteras av miljödomstolarna, finns för närvarande i ett flertal lagar. PBL-målen handläggs av förvaltningsdomstolar enligt förvaltningsprocesslagen. Fastighetsmålen handläggs av fastighetsdomstolarna enligt rättegångsbalken samt enligt särskilda regler i fastighetsbildningslagen och i lagen om domstolar i fastighetsmål. För målen enligt miljöbalken tillämpas såväl rättegångsbalken som förvaltningsprocesslagen. Enligt utredningens direktiv krävs det synnerligen starka skäl för att de processuella regler som tillämpas av förvaltningsdomstolarna ska användas i miljödomstolarnas verksamhet, då dessa domstolar ingår i tingsrättsorganisationen. I stället bör enligt direktiven redan från början de processuella regler tillämpas som är särskilt lämpade för miljödomstolarnas verksamhet. Det reglerna ska gälla avser i princip domstolarnas sammansättning, handläggningen av målen samt rättegången i överinstanserna.

Det är inte lämpligt att alla processuella regler finns samlade i miljöbalken. Utgångspunkten bör i stället vara att lagen om domstolar i fastighetsmål ersätts av en ny lag om miljödomstolar. En sådan lag bör som nyss framhållits innehålla särskilda regler om domstolarnas sammansättning. Vidare bör lagen innehålla bestämmelser om domstolarnas inbördes behörighet. Miljödomstolen bör vara behörig att pröva en sak om verksamheten eller motsvarande finns inom domstolens domkrets.

För de mål som inleds genom att talan väcks vid domstolen bör förutom reglerna om sammansättning och om behörighet rättegångsbalkens regler om handläggningen av dispositiva tvistemål gälla. För talan om utdömande av vite bör liksom vid de allmänna domstolarna i övrigt reglerna om handläggning av bötesmål gälla.

När det gäller handläggningen av överklagade mål har förvaltningsprocesslagen tillämpats av förvaltningsdomstolarna i mål enligt PBL och av miljödomstolarna. Detta har, såvitt utredningen kunnat utröna, fungerat väl. I förvaltningsprocesslagen finns dock ett antal bestämmelser som inte tillämpas av miljödomstolarna. Med hänsyn till den speciella karaktär målen hos miljödomstolarna har, särskilt när fastighetsbildningsmålen kommer in i bilden,

behövs ett antal regler som är utformade särskilt för miljödomstolarnas behov.

För fastighetsbildningsmålen gäller ett principiellt huvudförhandlingskrav. Flera undantag gäller dock från rättegångsbalkens principer om muntlighet och omedelbarhet. Detta leder till slutsatsen att det finns förutsättningar för att tillämpa handläggningsregler enligt vilka alla mål som överklagas till de nya miljödomstolarna avgörs utan huvudförhandling.

Utredningen föreslår sammanfattningsvis att handläggningen av överklagade mål ska följa regler som är utformade med hänsyn tagen till de speciella förhållanden som kännetecknar miljödomstolarnas verksamhet.

Utredningen har funnit att det inte finns behov av att nämndemän deltar i miljödomstolens avgöranden.

Vid miljödomstolen ska det finnas juristdomare, tekniska ledamöter och särskilt förordnade ledamöter med sakkunskap inom domstolarnas verksamhetsområde. Med hänsyn tagen särskilt till vissa mål enligt PBL bör det finnas regler om att en lagfaren domare ensam får avgöra bl.a. mål av enkel beskaffenhet och även vidta förberedande åtgärder. I mål som avgörs efter huvudförhandling, dvs. mål som inleds genom att talan väcks vid miljödomstolen, bör det liksom hittills krävas att fyra ledamöter deltar i ett avgörande. Detsamma gäller avgöranden i sak av tillståndsfrågor. I övrigt bör miljödomstolen kunna vara domför med två ledamöter. Dessutom föreslås regler om förstärkt sammansättning. När två eller flera ledamöter deltar i ett avgörande bör minst en av ledamöterna vara teknisk ledamot eller särskild ledamot.

De mål som överklagas till miljödomstolen kommer att vara av skiftande karaktär. Reglerna om miljödomstolens sammansättning bör därför vara så flexibla som möjligt. En jurist bör alltid vara beslutsfattare om det inte är fråga om åtgärder som får vidtas av kanslipersonal. Med hänsyn till miljödomstolens särpräglade uppgifter är det naturligt att en teknisk ledamot eller en särskild ledamot deltar i ett avgörande som beslutas av två eller flera ledamöter. Vid huvudförhandling och vid avgörande i sak av tillståndsfrågor bör miljödomstolen som huvudregel vara domför med fyra ledamöter. I övrigt bör två ledamöter vara tillräckligt. Utredningen anser att lagtexten därutöver inte bör innehålla detaljerade regler om domstolarnas sammansättning utan den saken bör överlämnas åt domstolen att avgöra i syfte att domstolen i varje

enskilt fall ska ha den lämpligaste sammansättningen. Således bör det inte uteslutas att miljödomstolen består av två juristdomare i mål med tyngdpunkt i rent rättsliga frågor.

För Miljööverdomstolens vidkommande åsyftar utredningen inga i sak ändrade handläggningsregler i förhållande till vad som redan gäller enligt miljöbalken. Detta innebär att Miljööverdomstolen i mål som inletts genom överklagande till miljödomstolen ska tillämpa samma handläggningsregler som miljödomstolen.

När det gäller rättegången i överinstanserna har alltså utredningens arbete inte gällt handläggningsreglerna i någon större utsträckning. Det är i stället prejudikatbildningen som har varit huvudfrågan.

De mål som överklagas till miljödomstolen får för närvarande inte överklagas till Högsta domstolen från Miljööverdomstolen. Statsmakternas uttalade avsikt är att detta som huvudregel ska gälla även när PBL-målen ska handläggas av miljödomstolen. Detta innebär bl.a. att målen ska anses tillräckligt genomgångna från rättssäkerhetssynpunkt efter prövning av en förvaltningsmyndighet och två domstolsinstanser. En fördel med detta är också att det kan ingå tekniskt sakkunniga ledamöter i samtliga instanser. Som framgår av utredningsdirektiven finns det även vad gäller dessa mål behov av avgöranden i högsta instans till vägledning för rättstillämpningen. För att ett avgörande ska få en sådan betydelse är det viktigt att domar meddelas så snabbt som möjligt. Det är också angeläget att de mål som tas upp till prövning av Högsta domstolen är renodlade prejudikatfall. Ett system enligt vilket behovet av vägledning för rättstillämpningen kan tillgodoses genom avgöranden av den högsta domstolsinstansen ligger också i linje med statsmakternas syn på rollfördelningen mellan en hovrätt och Högsta domstolen. En hovrätt ska vara en granskande och korrigerande instans vid prövningen av underrätternas avgöranden. Avgöranden som leder rättstillämpningen ska i första hand beslutas av Högsta domstolen. Utredningens förslag är mot angiven bakgrund att Miljööverdomstolen får överlämna ett mål till Högsta domstolen om målet innehåller en fråga vars avgörande kan vara till vägledning för rättstillämpningen. Om ett mål överlämnas till Högsta domstolen ska denna domstol i vanlig ordning göra en prövning av frågan om prövningstillstånd. Om Högsta domstolen inte meddelar prövningstillstånd ska målet lämnas tillbaka till Miljööverdomstolen för avgörande.

Även om de mål som är av prejudikatnatur i första hand bör prövas av Högsta domstolen, finns det ett behov av att principiellt viktiga mål som överklagas till miljödomstolen kan avgöras av Miljööverdomstolen med en förstärkt sammansättning. Det kan gälla mål som tagits upp av Miljööverdomstolen som gransknings- eller ändringsfall men som under handläggningen i Miljööverdomstolen visat sig innehålla en principiellt viktig fråga. Särskilt gäller detta om det är lämpligt att målet avgörs av en domstol där det finns ledamöter med teknisk sakkunskap. I principiellt viktiga mål bör därför Miljööverdomstolen kunna ha en sammansättning med sju ledamöter, av vilka minst fem ska vara ordinarie lagfarna domare. Därigenom tillgodoses det behov av prejudikatbildning som kan finnas även i de mål där det förutom rent rättsliga överväganden behövs en omfattande utredning och prövning i sak.

Utredningen har i sitt första delbetänkande bedömt konsekvenserna av att PBL-målen flyttas till miljödomstolarna. Denna ändring av instansordningen medför vissa kostnader för miljödomstolarna. Samgåendet med fastighetsdomstolarna bedöms få betydligt mindre omfattande konsekvenser. Genom att prövningen av A-verksamheter och vattenverksamheter flyttas till förvaltningsmyndigheter uppkommer vissa besparingsmöjligheter för miljödomstolarna. Totalt sett bör den ändrade instansordningen medföra minskade kostnader för domstolsorganisationen i dess helhet. Dessa besparingar bör komma koncessionsnämnderna till godo. När prövningen av B-verksamheter flyttas till ett mindre antal myndigheter bör motsvarande medelsöverföring äga rum inom förvaltningsmyndigheternas organisation. Utredningens förslag leder till en koncentration av resurserna inom domstolsorganisationen och inom förvaltningsmyndigheternas organisation. Uppenbart medför detta möjligheter till en handläggning som är mer rationell och snabbare än vad den nuvarande organisationen medger samtidigt som förutsättningar finns för att tillgodose högt ställda rättssäkerhetskrav. Enligt utredningens bedömning leder detta på sikt till avsevärda besparingar.

I sin helhet uppnås genom förslagen ett förbättrat prövningsförfarande. Utredningens förslag kommer inte att medföra några negativa konsekvenser på lång sikt.

